

ΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ νέα

ΒΡΕΙΤΕ ΜΑΣ:

Ακαδημίας 95, (3ος Όροφος)
Τ.Κ. 106 77 ΑΘΗΝΑ

210 3236568

psaltesattikis@gmail.com

Μάρτιος-Απρίλιος 2020

Δημοσιογραφικό Όργανο του Συνδέσμου
Ιεροψαλτών Περιφέρειας Αττικής "Ρωμανός ο
Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ

Εσείς μπορείτε!

Τα γεγονότα πολλές φορές μας προλαβαίνουν στο τυπογραφείο. Στο πρωτοσέλιδο μας θα θέλαμε δημόσια να ευχαριστήσουμε τον **Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών κ.κ. Ιερώνυμο** καθώς και τον Διευθυντή της ΕΚΥΟ Παν. Αρχιμανδρίτη π. Νικόδημο Φαρμάκη για την δωρεάν παραχώρηση των επι της οδού Ακαδημίας γραφείων τόσο του Συνδέσμου όσο και της ΟΜΣΙΕ. Μια υπόθεση που χρόνια ανέλισκε τις οικονομικές δυνατότητές μας έλαβε ένα αίσιο τέλος.

Ο τίτλος δεν είναι τυχαίος για να είναι πηχυαίος! Όπως ο Μακαριώτατος κατάλαβε & ενήργησε για το επίδομα ειδικού σκοπού,

όπως ο Πρωθυπουργός κατάλαβε και έδωσε λύση στο πρόβλημα, με τον ίδιο τρόπο πιστεύουμε πως έφθασε ο καιρός για την λύση των προβλημάτων που απασχολούν το προσωπικό των Ναών τα τελευταία 100 χρόνια.

Επιτρέψτε μας τέλος μια διευκρίνιση ο κάθε Αρχιεπίσκοπος και ο κάθε Πρωθυπουργός δεν είναι οι προσωπικοί μας λογιστές, οι προσωπικοί μας διεκπεραιωτές, δεν είναι το άλλοθι των δικών μας λαθών & παραλείψεων. Ας το δούμε αυτό με περισσότερη διάκριση & θεσμικό σεβασμό!

Αντώνιος Αλυγιζάκης
Καθηγητής Πανεπιστημίου:
«Η διεθνής καταξίωση
της βυζαντινής μουσικής
από την UNESCO»

σελ. 4

Ρεδιαδης-Τούμπας Ηλίας:
«Οι εργαζόμενοι στους
Ιερούς Ναούς,
εργαζόμενοι Δεύτερης
κατηγορίας;»

σελ. 4

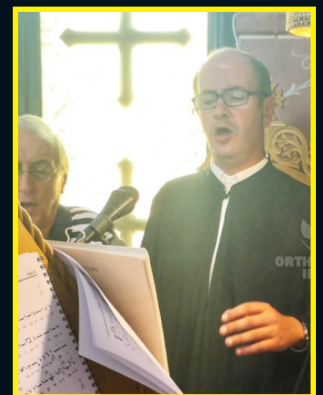
Θανάσης Τσώνος:
«Αφιέρωμα στον
Διαμαντή Μαυραγάνη»

σελ. 9

Πάρης Μανιάτης
Επίκουρος Καθηγητής Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθήνας:
«Ο σύγχρονος ψάλτης-
μάντζερ, σε ρόλο
αναβαθμισμένο»

σελ. 10

Σπ. Καμπίτσης:
«Νεκρολογίες
- Πανηγύρεις -
Κοινωνικά»

σελ. 12

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Διοικούσα Εκκλησία. Ανέτοιμη για οτιδήποτε;.....	03
Η διεθνής καταξίωση της Βυζαντινής Μουσικής από την UNESCO.....	04
Οι εργαζόμενοι στους Ιερούς Ναούς, εργαζόμενοι Δεύτερης κατηγορίας;.....	04
Ενέργειες του Συνδέσμου και της ΟΜΣΙΕ για το επίδομα Ειδικού σκοπού στους Ιεροψάλτες.....	06
Αφιέρωμα: Διαμαντής Μαυραγάνης.....	09
Ο σύγχρονος Ψάλτης-Μάνατζερ, σε ρόλο αναβαθμισμένο.....	10
Πανηγύρεις Ιερών Ναών.....	12
Πένθη.....	12
Νέες εκδόσεις.....	14
Νέες εκδόσεις "Ωδείου Φόρμιγξ".....	15

Συντακτική Επιτροπή
Ηλ. Ρεδιάδης - Τούμπας
Σπ. Καμίτσης
Αθ. Τσώνος

*Τα άρθρα γνώμης δεν λογοκρίνονται

Ετήσια Συνδρομή: 60 ευρώ
 65 Δολάρια ΗΠΑ
 63 Λίρες Αγγλίας
 Τεύχος: 15 ευρώ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

Τριμηνιαίο έργο του Συνδέσμου
 Ιεροψαλτών Περιφέρειας Αττικής
«ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ
& ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ»

ΚΩΔΙΚΟΣ 21-4195

Ακαδημίας 95 Αθήνα 3ος όροφος γρ. 303

T.K 10677 - Τηλ. & FAX: 210 3236568

www.psaltesattikis.gr

e-mail: psaltesattikis@gmail.com

Διευθυντής και υπεύθυνος σύμφωνα
 με τον Νόμο ο Πρόεδρος του Συνδέσμου,
 κ. Ηλ. Ρεδιάδης-Τούμπας

Επιμέλεια:

ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ

210 5234559
 theogl@otenet.gr

ΔΙΟΙΚΟΥΣΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΕΤΟΙΜΗ ΓΙΑ ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ;

Η κρίση της σημερινής πανδημίας πέραν της ακράτου συνωμοσιολογίας ανθρώπων που τρέφονται με συνωμοσίες, προφητείες και αμφιβόλου ερμηνείες της αποκαλύψεως, έφερε στην επιφάνεια ένα μείζον θέμα για πολλούς. Ποιο? Την αδυναμία της διοικούσας εκκλησίας να αντιμετωπίσει ένα ζήτημα που έχει να κάνει με την κτίση. Όταν εννοούμε κτίση και εμείς μα και η θεολογούσα εκκλησία εννοούμε όχι μόνο τον άνθρωπο αλλά ότι υπάρχει στην γη και φυσικά τα μυστήρια της εκκλησίας.

Για να δούμε όμως καλύτερα τα πράγματα. Πολύ πριν η πολιτεία αντιμετωπίσει την εκκλησία ως ΝΠΔΔ πολλοί των Επισκόπων της έσπευσαν να υιοθετήσουν την «γραμμή» της πολιτείας, άλλο αν μετά την εμέμφοντο. Αυτό για τους γνωρίζοντες είναι σύνηθες στον διοικητικό μηχανισμό του συστήματος αυτού. Πρώτος ο Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής. Με εγκύκλιο του υπαγόρευε στους Ιερείς του να τελούν τις αναγκαίες ακολουθίες σε παρεκκλήσια, να μην τελούν προηγιαμένες, χαιρετισμούς και κατανοκτικούς εσπερινούς.

Στην τρομακτική επίθεση του Τύπου περί του μυστηρίου της «Θείας Ευχαριστίας» η αρχική δήλωση του Αρχιεπισκόπου για μια «ελίτ» που καταφέρετε εναντίον της εκκλησίας ξεχάστηκε γρήγορα, όταν σε μια συνεδρίαση της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος πάλι κατά την προσφιλή «παπαδίστικη» τακτική του μεν και του αλλά αποφασίστηκαν πράγματα που η πολιτεία προφανώς τα θεώρησε μη σοβαρά και αποφάσισε δικαιωματικά να θεωρήσει την Εκκλησία της Ελλάδος σαν ΝΠΔΔ, που είναι βέβαια, και να κλείσει τους Ναούς, να τους ξανανοιξει για την Μεγ.Εβδομάδα & να τους ξανακλείσει μετά την Μεγ.Εβδομάδα.

Θα μπορούσε άραγε η Διοικούσα Εκκλησία να σταθεί σοβαρά σε αυτή την κατάσταση? Θα μπορούσε τουλάχιστον να διατηρήσει τον μυστηριακό της χαρακτήρα. Θα μπορούσε αυτό να το κάνει :

1. Απολυμαίνοντας τους Ναούς ήδη από τον Φεβρουάριο.
2. Φροντίζοντας κάθε Ναός να έχει αντισηπτικά & να θερμομετρούνται οι πιστοί
3. Φροντίζοντας οι Ναοί να καθαρίζονται με προσοχή, να αερίζονται και γενικά να είναι καθαροί.
3. Φροντίζοντας ανάλογα με τα τετραγωνικά κάθε Ναού να εισέρχεται συγκεκριμένος αριθμός πιστών
4. Φροντίζοντας να τελούνται οι ακολουθίες σύντομα και με ημε-

ρήσια τακτική επανάληψη ώστε όλοι να μπορούν αν συμμετέχουν ακίνδυνα. Δηλαδή η Θεία Λειτουργία να τελείται ανά ώρα με διάλειμμα της μίας ώρας από τους δόξα τω Θεώ χιλιάδες εφημερίους που υπάρχουν στην διάθεση της Εκκλησίας. Το ίδιο θα μπορούσε να γίνει με τις ακολουθίες των Χαιρετισμών. Για την Μεγάλη Εβδομάδα δεν γίνεται λόγος πως οι ακολουθίες έπρεπε να είναι συντομότερες και οι πόρτες των Ναών ανοικτές έτσι ώστε να μπορούν οι πιστοί συντεταγμένα να προσκυνούν όπως συνέβη με τα Φαρμακεία, τους φούρνους, τα περίπτερα, τα super market, τις λαϊκές αγορές, την μετακίνηση αλλοδαπών και roma. Το ίδιο έπρεπε να γίνει & στα κοιμητήρια. Είναι αδιανόητο ηθικά να απαγορευτεί η τιμή στους νεκρούς, ιδιαίτερα σε μια χώρα που για την τιμή των νεκρών σταματούσαν πόλεμοι.

5. Ξεκαθαρίζοντας από την αρχή πως τα μυστήρια της είναι αδιπραγμάτευτα & έχουν να κάμουν με προσωπική επιλογή των ανθρώπων.

Το διοικητικό σώμα λοιπόν της εκκλησίας της Ελλάδος στάθηκε ανίκανο να διαλεχθεί για αυτό που εκπροσωπεί με το κράτος, μέσα σε λογικά αλλά και εσχατολογικά πλαίσια με αποτέλεσμα να αντιμετωπισθεί σαν δημόσιος οργανισμός. Αν απέναντι στο κράτος απέτυχε να διαλεχθεί, απέτυχε να επιβάλλει και στο εσωτερικό της πειθαρχία των σωστών ή λάθος αποφάσεως της. Ο Μητροπολίτης Ηλείας έκλεισε εντελώς του Ναούς, άλλοι πειθάρχησαν στις περίφημες ΚΥΑ άλλοι Ναοί έκαμαν τις ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας με πλήθος Ιερέων, Ψαλτών, μέσων ενημέρωσης κ.ο.κ. Η εσωτερική αυθαιρεσία & τα διπολικά μηνύματα έγιναν κανόνας με αποτέλεσμα να τρωθεί ο Θεσμός της εκκλησίας, η κουλτούρα που εκπροσωπεί αλλά το βασικότερο τα μυστήρια της.

Δυστυχώς η Διοικούσα Εκκλησία αργά αλλά σταθερά τα τελευταία σαράντα (40) χρόνια έδινε μάχες οπισθοφυλακής, ευρισκόμενη πάντα πίσω από τις εξελίξεις και πίσω από τα αιτήματα του λαού. Την ευκαιρία της την έχασε το 2010 με την επιβολή του «μνημονίου» στον Ελληνικό λαό όταν αρκέστηκε να μετατραπεί από Εκκλησία σε Φιλανθρωπική δομή υποκατάστατο του Κράτους. Τώρα ας είναι έτοιμη αφού ούτε αυτό δεν θα μπορεί να κάνει χωρίς θυσιαστήριο, να γίνει απλά μια κακή θεατρική παράσταση μάλλον εποχιακού χαρακτήρα.

Τα χειρότερα έρχονται!

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΞΙΩΣΗ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ UNESCO

Του Αντωνίου Αλυγιάκη

Η έγκριση μετ' επαίνων της Ψαλτικής Τέχνης, από τη Διακυβερνητική Επιτροπή της Σύμβασης της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, στη 14η Συνεδρία της στη Μπογκοτά της Κολομβίας από την 9η έως τη 14η Δεκεμβρίου, είναι η κορυφαία πράξη μιας ιδέας που ξεκίνησε στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων μου στο πανεπιστήμιο Μακεδονίας της Θεσσαλονίκης πριν από 10 χρόνια. Η διεθνής αυτή αναγνώριση που προβάλλει τον Ελληνικό Πολιτισμό υποστηρίχθηκε θερμά από τη συμπολίτισσα πρόεδρο της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της UNESCO στην Αθήνα κ. Αικατερίνη Τζιτζικώστα. Με τις υποδείξεις της προς τις ειδικές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού της Ελλάδας, προωθήθηκε ο Φάκελος (Επιστημονική Εισήγηση, Τεχνικό Δελτίο, Στοιχεία Αντικείμενου) στη Δ/ση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Έτσι η πρώτη θεσμική πράξη ολοκληρώθηκε από τη Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς στις 22/7/2015 του Υπουργείου Πολιτισμού με την έγκριση εγγραφής στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ψαλτικής Τέχνης (Βυζαντινής Μουσικής). Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού με βάση τις παραπάνω θεσμικές, κρατικές ενέργειες και τις καταστατικές νομοθεσίες της UNESCO προώθησαν δεόντως το θέμα, με την ευχάριστη ως άνω κατάληξη.

Σημειώνεται ότι η ως άνω ένταξη στην UNESCO δεν αποτελεί μια μονομερή, υψηλή αναγνώριση της Βυζαντινής Μουσικής. Πρωτίστως το αντικείμενο της τέχνης αυτής, ως Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, τίθεται με ουσιαστικές παρεμβάσεις υπό τη προστασία της UNESCO. Πρόκειται δηλαδή για διεθνείς συμβάσεις και νομοθεσίες λήψης μέτρων που ενεργοποιούνται σε περιπτώσεις αξιοποίησης και

προβολής, αλλά πρωτίστως κινδύνου αλλοίωσης και εξαφάνισης του Πολιτιστικού Αντικείμενου στο Κράτος που ανήκουν.

Πρέπει να σημειωθεί εδώ, ότι η Βυζαντινή Μουσική αντιμετωπίζει πολλά εκπαιδευτικά και εκτελεστικά προβλήματα που οξύνονται κατά τα τελευταία χρόνια στον ιεροψαλτικό χώρο. Είναι προφανής η ανάγκη άμεσης λήψης σοβαρών μέτρων προστασίας από σοβαρές συλλογικές αποφάσεις αλλά και συνεκδοχικά ολοκληρωμένες επιστημονικές έρευνες.

Η ανάληψη μιας μεγάλης καμπάνιας δημοσιογραφικού τύπου, όπως πραγματοποιήθηκε αυτόματα από τα Κυπριακά δημοσιογραφικά κέντρα, εκτρέπουν το όλο θέμα της Βυζαντινής Μουσικής σε μονομερείς ποικίλες σκοπιμότητες που υποβαθμίζουν τον εκκλησιαστικό και θεολογικό χαρακτήρα της Βυζαντινής Ψαλτικής.

Άλλωστε η κυπριακή συμμετοχή κατόπιν προτροπής των πρωτοβουλιών του Ελληνικού Εθνικού Κέντρου όφειλε να προβάλλει τις παραπάνω σοβαρές ενέργειες που προηγήθηκαν και ενεργοποιήθηκαν από το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας με ιδιαίτερη σύνεση και προσοχή. Τις ενέργειες αυτές έπρεπε να προβάλλει από κοινού η κυπριακή συμμετοχή που εντάχθηκε κατά τα τελευταία στάδια της διαδικασίας (τα τελευταία 2 χρόνια). Η δημοσιογραφική προβολή του θέματος από τη κυπριακή πλευρά υπενθυμίζει περισσότερο διαφημιστικές τακτικές λογικής μιας αγοράς που προσπαθεί να εκμεταλλευτεί μονομερώς το θέμα. Από λόγους σεβασμού προς το Εθνικό Κέντρο θα έπρεπε τουλάχιστον να αναφερθούν στις θεσμικές διαδικασίες του Ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που επί μια δεκαετία προωθούσαν το θέμα.

Οι εργαζόμενοι στους Ιερούς Ναούς, εργαζόμενοι Δεύτερης κατηγορίας;

Του Ηλ. Κ. Ρεδιάδη-Τούμπα
Μ.α Θεολογίας-Μουσικολόγου

Προέδρου του Συνδέσμου Ιεροψαλτών « Ρωμανός ο Μελωδός & Ιωάννης ο Δαμασκηνός»

Μεγάλη μερίδα των συμπολιτών μας όταν αναφέρετε στην λέξη «εκκλησία», ακόμα και έντονα θρησκευόμενων, αντιλαμβάνεται τον όρο ή βαθιά συναισθηματικά ή εντελώς γνωσιολογικά. Πιστεύω όμως ότι και στις δύο αυτές κατηγορίες η λέξη «εκκλησία» παραπέμπει σε πλούτο υλικό.

Αυτή η άποψη κυριαρχεί σε όλα τα Ελληνικά κόμματα εξουσίας, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στην Ελληνική πολιτεία. Την σκοπιμότητα αυτής της άποψης δεν είναι της ώρας να την αξιολογήσουμε.

Γιατί άραγε αυτός ο πρόλογος. Μέσα στην δίνη μιας πανδημίας οι εργαζόμενοι στους Ιερούς Ναούς, δηλαδή οι Ιεροψάλτες και οι Ευτρεπιστές τους, αγωνίζονται να λάβουν το επίδομα ειδικού σκοπού των 800 ευρώ που θα τους επιτρέψει να επιβιώσουν μέσα σε μια δύσκολη συγκυρία.

Κινητοποιήθηκαν οι Σύλλογοι Ιεροψαλτών και η Ομοσπονδία τους. Ο Προκαθήμενος της Ελληνικής Εκκλησίας κατανόησε το δίκαιο του αιτήματος το ίδιο και η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Είναι δε η πρώτη φορά που η Εκκλησία της Ελλάδος σαν διοικητικό σώμα, λέει με τον τρόπο της στην πολιτεία :

Η περιουσία που φιλογενείς ρωμιοί και αυτοκράτορες χάρισαν στην Ορθόδοξη Εκκλησία για πολλές αιτίες, μία εκ των οποίων ήταν η οθωμανική καταπίεση χαρίστηκε στο έθνος τρεις φορές.

Μια μετά την απελευθέρωση, δεύτερη για τους Έλληνες Μικρασιάτες πρόσφυγες, τρίτη μετά τον Β. Παγκόσμιο πόλεμο για να αναστηθεί εκ νέου το Νεοελληνικό κράτος.

Απέμεινε ένα μικρό κομμάτι για την συντήρηση Ναών & Μονών και αυτό υπό αμφισβήτηση. Σαν αντίδωρο η μισθοδοσία των 5.500 κληρικών που ζούσαν σε συνθήκες πενίας.

Δέκα χρόνια διαχειριστήκαμε την πολυεπίπεδη κρίση στην χώρα μας και δαπανήσαμε σχεδόν 1.000.000.000 ευρώ , χρήματα που μας εμπιστεύθηκαν οι πιστοί μας ,για να συντηρήσουμε δομές που δεν είχαμε υποχρέωση αλλά μόνο ηθικό χρέος, λησμονώντας τους ίδιους τους εργαζομένους μας.

Σήμερα λοιπόν που οι Ναοί και οι δομές μας κλείσαν ζητάμε να τακτοποιήσετε πρόσκαιρα τους εργαζομένους που εμείς δεν μπορούμε. Και το ζήτημα αυτό σέρνεται από υπηρεσία σε υπηρεσία.

- Είναι λέει οι Ιεροί Ναοί ΝΠΔΔ. Όντως είναι αλλά λησμονούν να μας πουν πως είναι αυτοχρηματοδοτούμενα ΝΠΔΔ (Ν. 4235/2014) Δηλαδή δεν επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό. Με απλά λόγια οι ενορίτες πληρώνουν Ιεροψάλτες, Νεωκόρους, Ρεύμα, Τηλέφωνο, ΕΦΚΑ, ΕΝΦΙΑ μαζί με τα συσσίτια, τα βοηθήματα και όλη την φιλανθρωπική δράση κάθε ενορίας.

- Είναι λέει οι Ιεροψάλτες Δημόσιοι Υπάλληλοι. Λησμονούν να μας πουν πως οι Ιεροψάλτες στην καλύτερη των περιπτώσεων αμείβονται με μεικτές αποδοχές 700 ευρώ και δεν είναι απόφοιτοι Δημοτικού ή Γυμνασίου. Δεν ξέρουμε πολλούς Δημοσίου υπαλλήλους Πανεπιστημιακής ή Ανώτερης εκπαίδευσης να έχουν αποδοχές μεικτές 700 ευρώ.

- Οι Ιεροψάλτες μια Κυριακή λέει πάνε στην εκκλησία. Πάνε όμως 286 φορές τον χρόνο ,σε αργίες που εφημερεύουν μόνον οι Γιατροί και τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

- Αυτά που ισχύουν για τους Ψάλτες μας ισχύουν & για τους ανθρώπους που περιποιούνται τους Ναούς μας ,οι οποίοι Ναοί δεν χτίστηκαν με έξοδα κανενός Κράτους, αλλά ανθρώπων απλών που είχαν & έχουν συνείδηση γένους και ιστορία έθνους.

Η Εκκλησία μας τα λέει με ευγένεια και με διάκριση χωρίς κραυγές.

Εμείς όμως που εκπροσωπούμε μια ευάριθμη κατηγορία εργαζομένων τους Ιεροψάλτες, σκεπτόμενοι και τους Νεωκόρους των Ναών, δεν διστάζουμε να πούμε στο Κράτος μας, πως αν είμαστε υπάλληλοι ΝΠΔΔ και εξαρτήματα της Γενικής Κυβέρνησης έχει καθήκον χτες και όχι σήμερα να τακτοποιήσει τους κλάδους αυτούς εντάσσοντας τους στο ενιαίο μισθολόγιο του Ελληνικού Δημοσίου.

Αθήνα 22/4/2020

Α.Π.9

Προς το

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Δ/ΝΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σταδίου 29 10110 Αθήνα

Τηλ.2131516596-093-037

Θέμα : Επίδομα Ειδικού σκοπού σε προσωπικό Ιερών Ναών με σχέση Εργασίας Δημοσίου Δικαίου.

Αξιότιμη κ. Στρατινάκη,

Η παρούσα επιστολή μας έχει να κάμει με την καταβολή του επιδόματος ειδικού σκοπού στους Ιεροψάλτες, αλλά και εν γένει στο προσωπικό των Ιερών Ναών του οποίου «τυπικά» η σχέση εργασίας είναι «δημοσίου δικαίου» καίτοι οι Ιεροί Ναοί είναι μεν ΝΠΔΔ αλλά ορίζεται σαφώς ότι είναι αυτοχρηματοδοτούμενα ΝΠΔΔ (ν.4235/2014 αρθ.68,παρ.1,υποπ.3)και θα διευκρινίζαμε εμείς που ενδεχομένως γνωρίζουμε κάπως καλύτερα τα πράγματα, αυτοχρηματοδοτούμενα χωρίς καμιά επιβάρυνση χρηματοδότησης του κρατικού προϋπολογισμού όπως συμβαίνει με τους Ο.Τ.Α ,τα Α.Ε.Ι ή επι μέρους Νομικά πρόσωπα της Γενικής Κυβέρνησης.

Με βάση το καθεστώς αυτό λοιπόν ουσιαστικά εξαίρεθηκαν όλοι οι διορισμένοι υπάλληλοι των Ενοριακών Ναών ως έχοντες σχέση δημοσίου δικαίου σύμφωνα με τον Α.Ν 2200/1940,τον Κανονισμό 2/1969 της Ι.Σ.Ε.Ε, τον «Κανονισμός Καταστάσεως Ιεροψαλτών « της Ι.Σ.Ε.Ε 176/2006 πράγμα το οποίο εσείς μεν αποσαφηνίσατε με την από 2/4/2020-14012/246 απόφαση σας για την οποία όμως δυστυχώς δεν ενημερωθήκαμε αρμοδίως από τα όργανα εκκλησιαστικής διοικήσεως. Τακτοποιήθηκαν και εντάχθηκαν στην ρύθμιση & έλαβαν το επίδομα ειδικού σκοπού βέβαια οι έχοντες σχέση εργασίας «ιδιωτικού δικαίου»

Ως εκ τούτου η μεγάλη πλειοψηφία των εργαζομένων δεν δύναται να ενταχθεί στις μέριμνες της Πολιτείας εφόσον ως εργαζόμενοι με σχέση δημοσίου δικαίου η πρόσληψή τους δεν αναγγέλλεται στο σύστημα (ΕΡΓΑΝΗ),η σε άλλες περιπτώσεις οι Ενοριακοί Ναοί δεν φρόντισαν να ενημερώσουν μέσω των λογιστών τους τις ΚΑΔ των Ναών εμπρόθεσμα.

Σε πρακτικό λοιπόν επίπεδο οι εργαζόμενοι αυτοί που είναι εκατοντάδες δεν πρόκειται να αμειφθούν από πουθενά, ούτε να τύχουν

μιας σειράς ευεργετικών μέτρων για τους εργαζομένους τα οποία ανακοινώθηκαν, γιατί μπορεί να διατείνονται όλοι περί εκκλησιαστικού πλούτου αλλά εμείς γνωρίζουμε εκ του αποτελέσματος:

- πως το Εκκλησιαστικό Σύστημα Διοικήσεως είναι απηρχαιωμένο,
- οι εργαζόμενοι δυστυχώς είναι όμηροι πρωτογόνων εργασιακών σχέσεων
- οι ενοριακοί Ναοί χωρίς να λειτουργούν είναι πρακτικά αδύνατον να ικανοποιήσουν το προσωπικό τους & ήδη από πληροφορίες του Συνδέσμου οι πλείστοι των συναδέλφων δεν αμείφθηκαν ούτε καν τον Μάρτιο. Στο σημείο αυτό δεν θα πρέπει να υπεκφεύγουμε και να κάνουμε πως δεν γνωρίζουμε πως καλώς κακώς, οι Ναοί λειτουργούν από το παγκάρι τους δηλαδή την προσφορά των πιστών ,από τις Ιεροπραξίες ,από άλλα εισοδήματα (ακίνητα, εκμισθώσεις,δωρεές κ.λ.π) & δυστυχώς τα πλείστα των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων διοικούνται από κληρικούς, που ούτως ή άλλως δεν έχουν και την καλύτερη σχέση με τα οικονομικά δεδομένα, τα δε μέλη τους ως εθελοντές είναι συνήθως ακατάλληλα να αντιμετωπίσουν σοβαρά σύνθετα ζητήματα όπως το ζήτημα της πανδημίας και των επιπτώσεων της. Με δεδομένο πως όλες οι Ιεροπραξίες ανεστάλησαν θεωρούμε απίθανο να μπορούν τέτοιου είδους ΝΠΔΔ να ικανοποιήσουν το προσωπικό τους.

Ως εκ τούτου σας παρουσιάζουμε δύο εναλλακτικές :

1. Την δυνατότητα οι Ιεροψάλτες ως Μουσικοί & Καλλιτέχνες ,γιατί ουσιαστικά αυτό είναι, να ενταχθούν στην τελευταία ρύθμιση και να λάβουν το επίδομα ειδικού σκοπού από τους Συνδέσμους-Σωματεία τους σε συνεννόηση με την Ομοσπονδία Συλλόγων Ιεροψαλτών Ελλάδος, για τουλάχιστον 90 ημερολογιακές ημέρες.

2. Την έκδοση ειδικής ΚΥΑ που να αφορά αυτοχρηματοδοτούμενα ΝΠΔΔ που δεν λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση για την τακτοποίηση του προσωπικού τους.

Η δυστοκία αντιμετώπισεως ενός ζητήματος που η Πολιτεία αντιμετώπισε ριζικά σε όφελος του κοινωνικού συνόλου θα πρέπει επιτέλους να ζυπνήσει τα κατάλληλα αντανεκλαστικά της Πολιτείας ώστε σε διάλογο με τα συνδικαλιστικά όργανα της Ιεροψαλτικής Κοινότητας να δώσει μια θεσμική και σύγχρονη λύση στα ζητήματά τους.

Με Τιμή

Για το Δ.Σ

Ο Πρόεδρος

Ηλ.Ρεδιάδης-Τούμπας

Μ.α Θεολογίας-Μουσικολόγος

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΣΙΕ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΣΤΟΥΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΕΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
"ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ"

Ακαδημίας 95 Αθήνα 106 77 210 32 36 568 • psaltesattikis@gmail.com www.psaltesattikis.com

Αθήνα, 8 Απριλίου 2020
Αρ. Πρωτ. 9

Προς
τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
κ. Ιερώνυμο Β'
Οδός Αγίας Φιλοθέης 21
Αθήνα Τ.Κ. 105 56

Θέμα : Ρυθμίσεις ζητημάτων μισθοδοσίας προσωπικού με προβληματικές εργασιακές σχέσεις,

Μακαριώτατε,

Εν πρώτοις, Σας ευχόμεθα ολόψυχα ταχεία ανάρρωση και αδιάπτωτη υγεία προς συνέχιση του αξιολόγου έργου, που προσφέρετε στην καθ' Υμιάς Ιερά Αρχιεπισκοπή και την Εκκλησία της Ελλάδος.

Εν όψει της άρσεως της αναστολής θρησκευτικών λειτουργιών και ιεροπραξιών (η οποία, ευελπιστούμε ότι θα συντελεσθεί εντός του προσεχούς μηνός Μαΐου), επιθυμούμε να θέσουμε υπ' όψιν Σας ένα χρονίζον ζήτημα, που απασχολεί τον Σύνδεσμό μας.

Είναι γνωστό, ότι ένας σημαντικός αριθμός συναδέλφων – τακτικών εγγεγραμμένων μελών μας διακονεί σε Ιερούς Ενοριακούς Ναούς της καθ' Υμιάς Ιεράς Αρχιεπισκοπής (αποκεντρωμένα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, πλην όμως αυτοχρηματοδοτούμενα), χωρίς, ωστόσο, να αμείβεται με τον προσήκοντα και νόμιμο τρόπο, γεγονός που δύναται επιφέρει στο μέλλον προβλήματα τόσο για τους, κατά περίπτωση, Ιερούς Ναούς, όσο και για συγκεκριμένους συναδέλφους, οι οποίοι είναι, επί παραδείγματι, εκπαιδευτικοί ή δημόσιοι υπάλληλοι ή απολαμβάνουν συντάξεις από ασφαλιστικό φορέα. Επισημαίνουμε, ότι υπάρχουν τρόποι καθ' όλα νόμιμης αμοιβής των εν λόγω συναδέλφων, όπως με την προσκόμιση προς τον, κατά περίπτωση, Ιερό Ναό σχετικής

πλείστοι των συναδέλφων δεν αμείβθηκαν ούτε καν τον Μάρτιο. Στο σημείο αυτό δεν θα πρέπει να υπεκφεύγουμε και να κάνουμε πως δεν γνωρίζουμε πως καλώς κακώς, οι Ναοί λειτουργούν από το παγκάρι τους δηλαδή την προσφορά των πιστών ,από τις Ιεροπραξίες ,από άλλα εισοδήματα (ακίνητα, εκμισθώσεις,δωρεές κ.λπ) & δυστυχώς τα πλείστα των Εκκλησιαστικών Συμβουλίων διοικούνται από κληρικούς, που ούτως ή άλλως δεν έχουν και την καλύτερη σχέση με τα οικονομικά δεδομένα, τα δε μέλη τους ως εθελοντές είναι συνήθως ακατάλληλα να αντιμετωπίσουν σοβαρά σύνθετα ζητήματα όπως το ζήτημα της πανδημίας και των επιπτώσεων της. Με δεδομένο πως όλες οι Ιεροπραξίες αναστάλησαν θεωρούμε άτιθαιο να μπορούν τέτοιου είδους ΝΠΔΔ να ικανοποιήσουν το προσωπικό τους.

Ως εκ τούτου σας παρουσιάζουμε δύο εναλλακτικές :

1. Την δυνατότητα οι Ιεροψάλτες ως Μουσικοί & Καλλιτέχνες ,γιατί ουσιαστικά αυτό είναι, να ενταχθούν στην τελευταία ρύθμιση και να λάβουν το επίδομα ειδικού σκοπού από τους Συνδέσμους-Σωματεία τους σε συνεννόηση με την Ομοσπονδία Συλλόγων Ιεροψαλτών Ελλάδος, για τουλάχιστον 90 ημερολογιακές ημέρες.
2. Την έκδοση ειδικής ΚΥΑ που να αφορά αυτοχρηματοδοτούμενα ΝΠΔΔ που δεν λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση για την τακτοποίηση του προσωπικού τους.

Η δυστοκία αντιμετώπισης ενός ζητήματος που η Πολιτεία αντιμετώπισε ριζικά σε όφελος του κοινωνικού συνόλου θα πρέπει επιτέλους να ξυπνήσει τα κατάλληλα ανταντακλαστικά της Πολιτείας ώστε σε διάλογο με τα συνδικαλιστικά όργανα της Ιεροψαλτικής Κοινότητας να δώσει μια θεσμική και σύγχρονη λύση στα ζητήματά τους.

Με Τιμή

Για το Δ.Σ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΗΡΩΨΑΛΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ & ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
Ακαδημίας 95 Αθήνα 106 77 210 32 36 568
Τηλ.: 210-32 36 568 / 0-69 49 49 49
e-mail: psaltesattikis@gmail.com
ΑΦΜ: 999713368 - ΔΟΥ: Α' ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώθηκε
3/4/2020
φ20

ΑΔΑ: ΕΙ6Τ46ΜΤΛΚ-Η1Ω

INFORMATICS DEVELOPMENT AGENCY
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΛΟΓΟΤΥΠΕΙΟ
Λεωφόρος Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ,
ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ
ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας : 10110, Αθήνα
Τηλ. : 2131516596, -093, -037

Αθήνα, 2/4/2020

Α.Π.: οικ. 14012/246

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ**ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ**

ΘΕΜΑ: Διευκρινίσεις επί της ΚΥΑ με αριθμ. 12998/232/23-3-2020 (Β'1078) για τη μη υπαγωγή στο μέτρο της λήψης της αποζημίωσης ειδικού σκοπού μισθωτών των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., κλπ.

Με την με αριθμ. 12998/232/23-3-2020 «Μέτρα στήριξης εργαζομένων επιχειρήσεων-εργοδοτών του ιδιωτικού τομέα, που έχουν αριθμό μητρώου εργοδότη (ΑΜΕ) στον e-ΕΦΚΑ, των οποίων ή έχει ανασταλεί η επιχειρηματική τους δραστηριότητα, βάσει ΚΑΔ, με εντολή δημόσιας αρχής ή πλήττονται σημαντικά βάσει ΚΑΔ κύριας δραστηριότητας ή δευτερεύουσας βάσει των ακαθάριστων εσόδων έτους 2018, όπως ορίζονται από το Υπουργείο Οικονομικών, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κορωνοϊού COVID-19» (Β'1078) απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικονομικών, καθορίζονται οι δικαιούχοι της αποζημίωσης ειδικού σκοπού σύμφωνα με το άρθρο δέκατο τρίτο της από 14/3/2020 ΠΝΠ (Α' 64) και το άρθρο ενδέκατο της από 20/3/2020 ΠΝΠ (Α' 68). Επίσης, με τις με αριθμ. Α. 1053/20-03-2020 (Β'949) και Α.1054 /20-03-2020 (Β'950) αποφάσεις του Υφυπουργού Οικονομικών, όπως ισχύουν, προσδιορίζονται οι Κωδικοί Αριθμοί Δραστηριότητας (ΚΑΔ) ιδιωτικών επιχειρήσεων που εντάσσονται στα μέτρα στήριξης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κορωνοϊού COVID-19.

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι μισθωτοί που εργάζονται στα κάτωθι πρόσωπα δεν είναι δικαιούχοι αποζημίωσης ειδικού σκοπού ύψους οκτακοσίων ευρώ (800€):

ΑΔΑ: ΕΙ6Τ46ΜΤΛΚ-Η1Ω

α) φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, όπως ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 14 ν. 4270/2014 (Α'143),

β) τα εκτός αυτής Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.),

γ) Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο κράτος, ή σε Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. - κατά την έννοια της επίτευξης κρατικού ή δημοσίου ή αυτοδιοικητικού σκοπού, εποπτείας, διορισμού και ελέγχου της πλειοψηφίας της Διοίκησής τους - ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, από κρατικούς πόρους κατά πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους,

δ) οι εκτός Γενικής Κυβέρνησης δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί του κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005 (Α'314), ανεξαρτήτως εάν έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του και ε) οι επιχειρήσεις που υπάγονται στο κεφάλαιο Β' του αμέσως παραπάνω νόμου.

Ως εκ τούτου ρητά εξαιρούνται, τόσο οι μισθωτοί όσο και τα πρόσωπα στα οποία εργάζονται, από τη διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα των κεφαλαίων Α1 και Α2 της προαναφερόμενης ΚΥΑ.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**ANNA ΣΤΡΑΤΙΝΑΚΗ**

2

Αθήνα, 15 Απριλίου 2020
Αρ. Πρωτ. 513

Προς το Πρωθυπουργικό Γραφείο
Υπ' όψη του Εξοχωτάτου Πρωθυπουργού της Ελλάδος
Κυρίου Κυριάκου Μητσοτάκη.

Εξοχώτατε κύριε Πρωθυπουργέ,

Με την παρούσα επιστολή επιθυμούμε να σας εκφράσουμε τις θερμότερες ευχές μας εν όψει των Αγίων Ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας και της Λαμπροφόρου Αναστάσεως, καθώς και την αμέριστη συμπαράστασή μας στον τιτάριο και συγκινητικό αγώνα σας για την αντιμετώπιση της πρωτόγνωρης πανδημίας εξαιτίας του κορονοϊού COVID-19.

Η Ομοσπονδία Συλλόγων Ιεροσαλτών Ελλάδος – ΟΜ.Σ.Ι.Ε. ιδρύθηκε το 1979 και αποτελεί το ανώτατο Όργανο οργάνωσης και

εκπροσώπησης των ιεροσαλτών στην Ελλάδα. Σκοπός της είναι η κατοχύρωση και προαγωγή του Ιεροσαλτικού Λειτουργήματος, η προστασία των επαγγελματικών συμφερόντων των Ιεροσαλτών με κάθε νόμιμο μέσο και η νομοθετική τους κατοχύρωση, Παράλληλη και βασική της μέριμνα αποτελεί και η διαφύλαξη, η καλλιέργεια και η προβολή της Ψαλτικής Τέχνης (Βυζαντινής Μουσικής).

Η ΟΜ.Σ.Ι.Ε. είναι διαχρονικά ένας από τους κορυφαίους θεματοφύλακες της Εθνικής μας μουσικής παράδοσης, ιδιαίτερα δε της Ψαλτικής Τέχνης (Βυζαντινής Μουσικής), ως Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, εγγεγραμμένου στο Μητρώο του Υπουργείου Πολιτισμού (Ελλάδας και Κύπρου) όσο και στον σχετικό Διεθνή Κατάλογο της Ανθρωπότητας της UNESCO. Μετέχει, δια των 60 Συλλόγων – Μελών της σε Υπηρεσιακά Συμβούλια (Επιτροπές Ακροάσεως Ιεροσαλτών) που συγκροτούνται από τις Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Επαρχιακής Συνόδου Κρήτης και των Ιερών Μητροπόλεων Οικουμενικού Πατριαρχείου, δυνά-

μει του Κανονισμού Εκκλησίας της Ελλάδος υπ.αρ.176 (ΦΕΚ Α' 268/19.12.2006). Με το Δίκτυο Βυζαντινών Χορωδιών των Συλλόγων της προσφέρει στην Ελληνική κοινωνία, επί ένα και πλέον αιώνα, πανελλαδικά, πολιτιστικές και μορφωτικές υπηρεσίες (ως επί το πλείστον αφιλοκερδώς) όπως η διοργάνωση φεστιβάλ, συνεδρίων, ημερίδων και συναυλιών και η παραγωγή εκδόσεων (ηλεκτρονικών και εντύπων). Τέλος, στους πλέον των 10000 ιεροψάλτες προσφέρει υπηρεσίες εκπαίδευσης, κοινωνικής μέριμνας, μορφωτικού και πολιτισμού ενδιαφέροντος.

Η Ιεροψαλτική Κοινότητα, εκ των παλαιότερων συντεχνιών του Γένους και της Πατρίδας, αριθμεί πλέον των 10.000 μελών- Ιεροψαλτών και προσφέρει τις υπηρεσίες της στον Ελληνισμό, ηδύνοντας με τα ιερά «τραγούδια» της τις ιερές ακολουθίες της εκκλησίας. Μία χιλιετία -και πλέον- προ της συστάσεως του Ελληνικού Κράτους και μέχρι σήμερα, στους ναούς πόλεων και χωριών της Εκκλησίας της Ελλάδος, της Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας της Κρήτης, των Μητροπόλεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου, των Ιερών Μονών και των Κοιμητηρίων οι ψάλτες καλύπτουν αποκλειστικά «πάγιες και διαρκείς» ανάγκες αυτών, όπως προσδιορίζονται από τους Ιερούς Κανόνες, τον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος (άρθρα 4, περιπτ. ε, και 36 παραγρ. 6 του νόμου 590/1977) και τον Κανονισμό Εκκλησίας της Ελλάδος 176/2006 «Περί των Ιεροψαλτών και της καταστάσεως αυτών» (ΦΕΚ Α' 268/19.12.2006).

Ο Ιεροψάλτης, διαχρονικά, λογίζεται κατώτερος Κληρικός της Εκκλησίας, ασκεί, σύμφωνα με τους αρχαίους Κανόνες της ένα Ιερό Λειτουργήμα, ως άμεσος και βασικός συνεργάτης του Ιερέως, εκπρόσωπος του πληρώματος της Εκκλησίας, λειτουργικά και τελετουργικά. Παράλληλα είναι καλλιτέχνης, με σπουδές όλων των βαθμίδων, διδάσκαλος, ερευνητής, πολιτιστικός διαχειριστής και, ως εκ τούτων, μοναδικός φορέας της. Καταλαμβάνει κατόπιν προβλεπόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας Οργανικές θέσεις που προβλέπονται για κάθε ιερό ναό και ασφαρίζεται στον ΕΦΚΑ σύμφωνα με τις περί αυτού εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις. (Άρθρα 3 και 5 Κανον. 176/2006). Λαμβάνει μηνιαίες «τακτικές» αποδοχές, το ύψος των οποίων εγγράφεται στον Προϋπολογισμό των Ιερών Ναών και τελεί υπό την έγκριση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου. Όμως υπάρχει ένα ζήτημα...

«...Οι Ιεροψάλται, αποτελούντες κατώτερον Κλήρον της Εκκλησίας, δεν υπάγονται εις τας περί συλλογικών συμβάσεων κειμένας διατάξεις» (Α.Ν. 2200/40, άρθρ. 64 παρ. 4). Παράλληλα οι Ιεροψάλτες θεωρούνται Υπάλληλοι των Ιερών Ναών, με σχέση εργασίας Δημοσίου Δικαίου που καθορίζεται ρητά στον Κανονισμό 176/2006 και τον Νόμο 4235/2014, όμως τα συγκεκριμένα Ν.Π.Δ.Δ. είναι αυτοχρηματοδοτούμενα (Ν. 4235/2014) και η μισθοδοσία τους αποτελεί αντικείμενο ιδιωτικής συμφωνίας τους σε προσωπικό επίπεδο. Με αυτό το νομικό πλαίσιο ο ψάλτης είναι διορισμένος σε έναν ιερό ναό με σχέση «δημοσίου δικαίου» (κατ' όνομα), καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες, με καθημερινές υποχρεώσεις, λαμβάνει μισθό ακόμα και... 100 ευρώ μηνιαίως, δεν λαμβάνει Δώρα Χριστουγέννων - Πάσχα κλπ, και όταν είναι να υπαχθεί σε οποιαδήποτε μέριμνα λογίζεται... δημόσιος υπάλληλος και εξαιρείται!

Οι ιεροψάλτες επιτελούν, αναγνωρισμένα ένα «δημόσιο λειτουργήμα», θεραπεύουν μια ιστορική τέχνη αναγνωρισμένης διεθνούς αξίας, πλην όμως ουδέποτε «επικαιροποιήθηκε» το αρχαίο θεσμικό τους πλαίσιο σύμφωνα με τη σύγχρονη λειτουργία του κράτους... Καλές προθέσεις Εκκλησίας και Κράτους, η αντιπαλότητα που υποβόσκει, ήδη από συστάσεως του Ελληνικού Κράτους, μεταξύ των δύο πλευρών, εκτρεφόμενη από ανιστόρητες ιδεοληψίες μερίδας του πολιτικού κόσμου και αφορά στην ρύθμιση των σχετικών αρμοδιοτήτων και της διαχείρισης της εκκλησιαστικής περιουσίας, «κληροδότησαν» στους ψάλτες το άγος να ασκούν το λειτουργήμα τους χωρίς να χαιρούν ελάχιστων κοινωνικών και εργασιακών προνομίων.

Η Ιεροψαλτική είναι η πιο αδικημένη επαγγελματική τάξη της χώρας!

Η πρόσφατη, υπ' αριθ. 2867/Υ1/16.3.2020 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Υγείας, περί «Επιβολής του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης της τέλεσης κάθε είδους λειτουργιών και ιεροπραξιών στους θρησκευτικούς χώρους λατρείας για το χρονικό διάστημα από 16.3.2020 έως 30.3.2020» (ΦΕΚ Β' 872/16.3.2020), προκαλεί οικονομική ασφυξία στην Εκκλησία, η οποία αναστέλλει ατύπως, πλην όμως ουσιαστικά, την καταβολή της μισθοδοσίας των Ιεροψαλτών, και παρά την προσπάθεια να τους εντάξει στη έκτακτη ρύθμιση, του ΦΕΚ 68/20-3-2020 τ.Α' ΠΝΠ περί «Κατεπειγόντων μέτρων για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» και τη σχετική ανακοίνωση από πλευράς Υπουργείου Εργασίας, τούτο καθίσταται αδύνατο.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Είμαστε βέβαιοι ότι κατανοείται το τεράστιο αδιέξοδο που προκαλείται εξαιτίας ενός παράλογου νομικού πλαισίου και φέρουμε εδραία την πεποίθηση ότι η βαθιά κοινωνική σας ευαισθησία, η οποία και αποτυπώνεται δραστικά όλο αυτό το διάστημα, ΖΗΤΟΥΜΕ την παρέμβασή σας προς τα αρμόδια Υπουργεία, ώστε να επιτευχθεί άμεσα

Άρση αναστολής τέλεσης ιεροπραξιών στους χώρους θρησκευτικής λατρείας και αναπροσαρμογή του τρόπου λειτουργίας τους σε αναλογία με τα καταστήματα τροφίμων, τα φαρμακεία κ.α.

Την άμεση παρέμβαση της Πολιτείας, δια των συναρμόδιων Υπουργείων Οικονομικών, Εργασίας, Παιδείας και Πολιτισμού, ώστε να περιφρουρηθεί η αδιατάραχτη ιστορική πορεία της Ιεροψαλτικής Κοινότητας και η «εθνικά επιβεβλημένη» βιωσιμότητα της Ψαλτικής Τέχνης (Βυζαντινής Μουσικής) με την άμεση υπαγωγή όλων των εγγεγραμμένων ιεροψαλτών στην Ομοσπονδία Συλλόγων Ιεροψαλτών Ελλάδος, παρά τον νομικό προσδιορισμό της εργασίας τους, στις πρόνοιες του ΦΕΚ 68/20-3-2020 τ.Α' ΠΝΠ «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης»

Την άμεση σύγκλιση Τριμερούς Επιτροπής Κράτους - Εκκλησίας και Ιεροψαλτικής Κοινότητας για την επίλυση του Ιεροψαλτικού Ζητήματος, την κατάργηση του Α.Ν. 2200/40 και μεταγενέστερων τροποποιήσεών του και την ισότιμη μεταχείριση των Ιεροψαλτών με τους λοιπούς εργαζόμενους Ν.Π.Δ.Δ.

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Εν όψει της συμπλήρωσης 200 χρόνων από την Εθνική Παλιγγενεσία, ως αποτελέσει, η άμεση και ριζική επίλυση του Ιεροψαλτικού Ζητήματος, ελάχιστο φόρο τιμής από μέρους της Ελληνικής Πολιτείας και της Εκκλησίας, προς τους προκατόχους μας απ' αιώνας διακονήσαντες Ιεροψάλτες, οι οποίοι ως μοναδικοί θεματοφύλακες της εθνικής μας μουσικής παράδοσης, την κράτησαν ζωντανή, μεγάλο και ιερό προνόμιο του έθνους και της ανθρωπότητας, για τη συνεισφορά τους στην επιβίωση του Γένους.

Όντες βέβαιοι για την ευγενική σας πρόθεση και τη θετική σας ανταπόκριση στο δίκαιο αίτημά μας,

Διατελούμε μετά πλείστης τιμής,

ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ!

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
Κωνσταντίνος Δ. Πολίτης

Ο Γενικός Γραμματέας
Κυριάκος Ν. Λιλιόπουλος

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ

(Αθήνα 1932)

Του Αθανάσιου Τσώνου

Αξιόλογος πρωτοψάλτης, μουσικοδιδάσκαλος και χοράρχης' επίσης κάτοχος όλων των θεωρητικών διπλωμάτων και καθηγήτης της ευρωπ. μουσικής. Σπούδασε βυζ. και ευρωπ. μουσική στο Ελληνικό Ωδείο, και απεφοίτησε το 1954 (διπλώματα ανώτερων θεωρητικών). Σπούδασε επίσης μονωδία και χορωδία. Στο μεταξύ, το 1952, είχε πάρει πτυχίο ιεροψάλτου (τάξη Θ. Χατζηθεοδώρου).

Πήρε το δίπλωμα του μουσικοδιδάσκου το 1954, το δίπλωμα αντίστιξης και φούγκας το 1964 και το δίπλωμα σύνθεσης το 1989. Έψαλλε και διηύθυνε χορωδίες σε: Άγιο Ιωάννη Βουλιαγμένης, Άγιο Αιμιλιανό Λόφου Σκουζέ, Κοίμηση Θεοτόκου Ν. Κόσμου, Άγιο Σπυρίδωνα Παγκρατίου και Άγιο Κων/νο Πειραιώς.

Διδάσκει σε Ωδεία, Μουσ. Σχολές και Σχολεία, όπως: στο Ελληνικό Ωδείο και στη Σχολή βυζ. μουσικής της Μητρόπολης Πειραιώς, στο Λεόντειο Λύκειο και στο Αττικό Ωδείο, στο Δημοτικό Λύκειο Αχαρνών και στο Ωδείο «Αμαντέους».

Δίδαξε στο Φροντιστήριο βυζ. μουσικής της Αρχιεπισκοπής Αθηνών και στη Σχολή βυζ. μουσικής Σαντορίνης, στην «Ελληνική Παιδεία» αρρένων, στη Σχολή «Χιλ», κ.λπ.

Διετέλεσε επίσης καθηγητής της Σχολής των Ευελπίδων. Είναι μέλος στην Επιτροπή Ακρόασης Ιεροψαλτών (Μητρόπολη Πειραιώς), συνεργάτης της Νεανικής Εστίας Αγίου Αρτεμίου Αθηνών, εκπρόσωπος του Υπ. Πολιτισμού σε πτυχιακές και διπλωματικές εξετάσεις Ωδείων και Μουσ. Σχολών καθώς και στο Φεστιβάλ Χορωδιών βυζ. μουσικής στη Λειβαδιά, δ/ντής της βυζ. Χορωδίας του Ελληνικού Ωδείου, κ.λπ.

Έχει παρουσιάσει συναυλίες βυζ. μουσικής, ραδιοφωνικές εκπομπές και διαλέξεις (με συμμετοχή χορωδίας). Επίσης, δίσκο και κασέτα «Byzantine music».

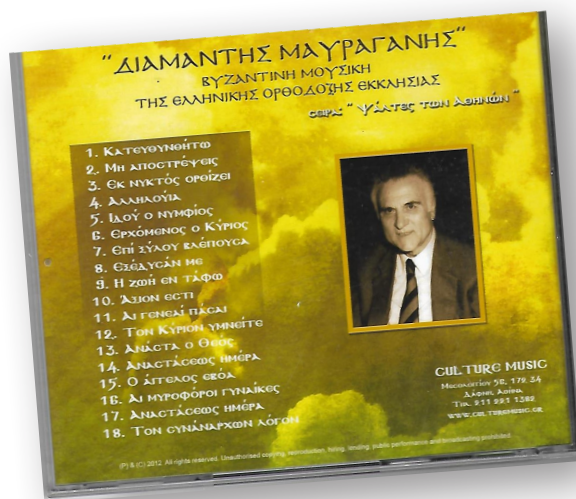

Έγραψε: «Μουσική Ανθοδέσμη» (θεωρία, σολφέζ, τραγούδια), «Σύντομη Ιστορία Εκκλ. Μουσικής και Υμνολογίας» (Αθήνα 1967), «Στοιχειώδη Ιστορία και Μορφολογία της Μουσικής», «Η πορεία της Μελωδίας», «Θεωρητικό και Πρακτικό μέρος της βυζ. μουσικής», «Εκκλ. Μουσική για 3φωνη-4φωνη και μικτή χορωδία με συνοδεία Οργάνου», κ.λπ.

Έχει πολλές τιμητικές διακρίσεις και «ευαρέσκειες» από ποικίλους Φορείς.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ (ΕΚ ΔΟΘΕΙΣΑ)

- «Μελωδική Ανθοδέσμη»
Παιδαγωγικά Τραγούδια
- «Η πορεία της Μελωδίας»
Δομή χορωδιακού τραγουδιού.
- «Βυζαντινή Μουσική Παιδεία»
Θεωρητικό Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής
- «Σημειώσεις Ρυθμικής-Μετρικής»
- «Σημειώσεις Υμνολογίας»
- «Σημειώσεις Τυπικού»
- «Σημειώσεις Ιστορίας Εκκλησιαστικής Μουσικής»
- «Σημειώσεις Λειτουργικής»

Αδιάλυτη προσφορά 60 και πλέον χρόνων στη μουσική Παιδεία του τόπου μας. Με απaráμιλλο επαγγελματισμό και αγάπη για τους νέους ανθρώπους...

Ηλίας Ρεδιάδης Τούμπας

Ο τελευταίος μιας μεγάλης γενιάς...

Κωνσταντίνος Πολίτης, Πρόεδρος ΟΜΣΙΕ

Μας δίδαξε μουσική και αγάπη...

Γρηγόριος Πετράτος, Πρωτοψάλτης

Πάντοτε κοντά μας στα εύκολα και στα δύσκολα...

Γρηγόριος Κακούρης, Εκπαιδευτικός Πρωτοψάλτης

Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΨΑΛΤΗΣ-ΜΑΝΑΤΖΕΡ, ΣΕ ΡΟΛΟ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΟ

Του Παράσχου (Πάρη) Μανιάτη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο προορισμός του ιεροψάλτη δεν είναι απλώς να ευχαριστεί, αλλά και να συντελεί στη συγκίνηση και κατάνυξη και να ανυψώνει το πνεύμα προς το Θεό «ινα, τω ρυθμώ του μέλους ψυχαγωγούμενοι πάντες, μετά πολλής προθυμίας τους ιερούς αυτώ αναπέμπωμεν ύμνους», καθώς λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος. Σύμφωνα με αυτά διδάσκει και ο ουρανοφάντωρ Βασίλειος, ότι το Πνεύμα το Άγιον «το εκ της μελωδίας τερπνόν τοις δόγμασιν εγκατέμιξεν, ινα τω προσηνεί και λείω της ακοής το εκ των λόγων ωφέλιμον λανθανόντως υποδεξώμεθα». Και προσθέτει ακόμη, ότι διά της υμνωδίας «μάλλον πως εντυπύται ταις ψυχαίς τα διδάγματα» και επιτυγχάνουν οι πιστοί «την προσοχή», ώστε με την πρέπουσα ευλάβεια νά παρακολουθούν τα λεγόμενα και τα τελούμενα κατά την ώρα της λατρείας.

Είναι όμως φανερόν, ότι οι καρποί της ιεράς υμνωδίας εξαρτώνται κατά μέγα μέρος από την καλή εκτέλεση. Η καλή δε εκτέλεση δεν εξαρτάται απλώς και μόνον από την καλλιφωνία και τη μουσική μόρφωση, αλλά κατά κύριο λόγο από την ορθή κατανόηση της θέσεως, την οποίαν έχει στο ναό η ιερά υμνωδία. Χρειάζεται επομένως όχι μόνο τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση και μόρφωση των ιεροψαλτών, αλλά και κατάλληλος αυτών διαφώτιση περί του σκοπού της ιεράς υμνωδίας, ώστε να γίνονται ικανοί νά ψάλλουν πράγματι σε δόξα Κυρίου και να συντελούν με την ψαλμωδία στην ψυχική καλλιέργεια και οικοδομή των πιστών.

Η καλλιέργεια της μουσικής, φωνητικής απαντάται σε όλους τους λαούς, και αυτούς ακόμα τους απολίτιστους και βαρβάρους. Εξ αρχής δε η μουσική κατέλαβε θέση σημαίνουσα στη θρησκεία. Έτσι οι αρχαίοι λαοί, όπως οι Αιγύπτιοι, οι Βαβυλώνιοι, οι Έλληνες, οι Πέρσες, οι Ιουδαίοι κ.λπ., όχι μόνο καλλιεργούσαν τη μουσική, αλλά και χρησιμοποιούσαν αυτήν στις θρησκευτικές τελετές τους. Ιδιαίτερος όμως πρέπει να αναφέρουμε τη μεγάλη χρήση της μουσικής προς σκοπούς θρησκευτικούς, την οποίαν βρίσκουμε στο θεοκρατικό έθνος της Αρχαιότητας, τους Ισραηλίτες. Όταν αυτοί κατόπιν της μακράς και τυραννικής εν Αιγύπτω δουλείας, ανεχώρησαν υπό την αρχηγία του Μωυσέως και διέβησαν την Ερυθράν θάλασσαν δια θαύματος, τότε ο λαός έψαλε χαρμωδώς, και με τη συνοδεία τυμπάνων και χορών, την περίφημον επινίκιον και ευχαριστήριον ωδήν του Μωυσέως, ο οποίος φαίνεται ότι ήταν όχι μόνο ποιητής αλλά και μουσικός (Εξόδου ιε' 1-21). Αφ' ότου δε εγκατεστάθησαν οι Ιουδαίοι ως ελεύθεροι στη γη της επαγγελίας, φαίνεται ότι καλλιέργησαν επιμελώς τη μουσική, καθώς και την ποίηση. Είναι δε γνωστό ότι μεταξύ αυτών ανεδείχθησαν μεγάλοι ποιητές και μουσικοί όπως Δαβίδ ο βασιλεύς και οι «ψαλτωδοί» Ασάφ, Αιμάν, Ιδιθούν κ.λπ. Εφόσον δε στη νομοθεσία της Παλαιάς Διαθήκης δεν υπάρχει καμιά διάταξη περί μουσικής εν σχέσει με τη λατρεία, συνάγομε ότι τη χρήση αυτής στη λατρεία εκανόνισε και διοργάνωσε ο Δαβίδ. Κατήρτισε δε ο Δαβίδ 4000 ψαλτωδούς διηρημένους σε 24 τάξεις, εκ των οποίων εκάστη έψαλλε με τα σειρά της στο ναό επί μία εβδομάδα. Οι ψαλτωδοί αυτοί ανήκαν στην τάξη των Λευιτών και ωνομαζόταν και ιεροψάλτες (Α' Έσδρα α' 14)

Τούτο σημαίνει την αδιάκοπη προσπάθειά και υποχρέωσή του ιεροψάλτη προς τη σωστή κατάρτιση.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΛΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΨΑΛΤΗ

Κατωτέρω δίδονται μερικά στοιχεία προς βελτίωση των επιδόσεων του ιεροψάλτη:

- Πρέπει να είναι Καλλίφωνος

- Πρέπει να έχει κάνει σπουδές φωνητικής με σκοπό την απελευθέρωσή του από το ένρινο. Παγκόσμια δεν υπάρχει ένρινη τέχνη (ούτε στο τραγούδι αλλά ούτε στη βυζαντινή μουσική) και τούτο αποτελεί μεγάλο μειονέκτημα όσων ψάλλουν ένρινα (δηλαδή με τη μύτη). Αυτό δεν θεωρείται ύφος μετά βεβαιότητας. Πολλοί θεωρούν ότι είναι ύφος ο ιεροψάλτης να ψέλνει ένρινα και τούτο θεωρείται λάθος 100%.

- Μουσική είναι η τέχνη και η επιστήμη του άσματος. Διότι διδάσκει τους νόμους και τους κανόνες κατά τους οποίους συναρμολογούμενοι διάφοροι ήχοι αποτελούν μελωδία ευχάριστη στην ακοή, ικανή να εκφράσει τις ψυχικές καταστάσεις και τα συναισθήματα του ανθρώπου.

- Κάθε ιεροψάλτης οφείλει να ξέρει ισοκράτημα. Διαφορετικά θεωρείται ανάπηρος ιεροψάλτης. Εναλλακτικά ως χειρότερη λύση αλλά αποδεκτή θεωρείται η εφαρμογή του μηχανικού ισοκράτη.

- Ο συνδυασμός (μίξη) ισοκρατών (ατόμων) με μηχανικό ισοκράτη θεωρείται αποδεκτή λύση καθόσον το αποτέλεσμα είναι θετικό. Εμμέσως πλην σαφώς βοηθιούνται ηχητικά οι ισοκράτες (άτομα) με το να ακούν το μηχανικό ισοκράτη.

- Το ισοκράτημα θεωρείται αναγκαίο και άριστο στοιχείο αρμονίας κατά την ψαλμωδία. Την παλαιά εποχή άμα της γεννήσεως του εθιμοτυπικά ισοκρατήματος, ο ισοκράτης συνέχιζε το ισοκράτημα ακόμα και τη στιγμή που ο ιεροψάλτης σταματούσε τη μελωδική του φράση. Ο σύγχρονος τρόπος απαιτεί ώστε ο ισοκράτης να σταματά το ισοκράτημα συγχρόνως με τον ιεροψάλτη (χωρίς ουρές) και να υπάρχει συγχρονισμός κινήσεων (ο ισοκράτης σταματά τη στιγμή που σταματά η μελωδία από τον ιεροψάλτη). Τούτο είναι άγνωστο σε πολλούς ισοκράτες που εξακολουθούν όχι μόνο να είναι παλιομοδίτες αλλά επίσης είναι πολύ δύσκολο για αυτούς να ακολουθήσουν τον καινούργιο τρόπο που προαναφέρθηκε παρόλο που ισοκρατούν. Αυτό συμβαίνει, διότι δεν έχουν θητεύσει στην αντίστοιχη σύγχρονη σχολή. Πολύ καλό παράδειγμα προς μίμηση, αποτελεί η χορωδία του αειμνηστού ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΝΙΤΣΑ.

- Επιθυμητό θα είναι επί του ιδίου ήχου της Κυριακής να ψάλλονται (δοξολογία και λειτουργικά συμπεριλαμβανομένου του κύριου ελέησον στην αρχή της λειτουργίας). Και τούτο (κύριε ελέησον) για να εισάγει τον ιερέα στον ήχο της ημέρας. Σημαντικά βοηθήματα προς το σκοπό τούτο θεωρείται ο τόμος της Θείας Λειτουργίας του

Άρχοντας Δημητρίου Σουρλαντζή (Θεσσαλονίκη, 1992) καθώς και ο Αγγελικός Χορός Δ' τόμος Θεία Λειτουργία των εκδόσεων της Ιεράς Μονής Σίμωνος Πέτρας του Αγίου Όρους, 2003.

· Ο τρισάγιος ύμνος δεν θα πρέπει να ψάλλεται αποκλειστικά σε ήχο β' ως είθισται αλλά μπορεί να ψαλεί και σε άλλους ήχους γεγονός μη σύνηθες όπως σε ήχο πρώτο, τέταρτο, βαρύ και πλάγιο του τετάρτου (Λειτουργία Σουρλαντζή στις σελίδες 53 και 55, 62 και 72, 67, 77).

· Το Δύναμις επικράτησε να ψάλλεται με επικρατέστερες τις συνθέσεις του Νηλέως Καμαράδου και Σίμωνος Αβαγιανού

· Τα έντυπα του συλλόγου Κωνσταντινοπολιτών (www.cmkon.org) ακολουθούν στον όρθρο το τυπικό των Νέων Χωρών όπως ανήκουν στο Οικουμενικού Πατριαρχείο.

Θα πρέπει με προσοχή στον Όρθρο της Κυριακής να παρατηρηθεί η κατωτέρω είδηση:

Κατά τὸ ἰσχύον Τυπικὸν Γεωργίου Βιολάκη τὸ Ἐωθινὸν Εὐαγγέλιον λέγεται μετὰ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἠ΄ ᾠδὴν τῶν καταβασίων. Στο έντυπο του Συλλόγου Κωνσταντινοπολιτών), τηρείται ἡ Ταξίς τοῦ Ἐωθινοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τοὺς ἀναβαθμούς.

· Οι εργασίες του Βασίλη Κιαμηλίδη στο www.melodos.com θεωρούνται αξιοπρόσεκτες και σεβαστές

· Οι εργασίες στο www.parline.gr θεωρούνται αξιοσημείωτες με βαρύνουσα σημασία και πολύτιμο εργαλείο επιλογών.

· Ο ιεροψάλτης οφείλει να δημιουργήσει φυτώριο ιεροψαλτών. Τούτο σημαίνει ότι πρέπει να έχει μαζί του βοηθούς κατηρτισμένους τόσο για να ψέλνουν μαζί τη μελωδία όσο και άλλους που θα ισοκρατούν με σκοπό να μνήσουν τους νέους στην τέχνη του ψάλλειν και του ισοκρατείν.

· Ο ιεροψάλτης οφείλει να χρησιμοποιεί τον τονοδότη (διαπασών) για να μπορεί να είναι σωστός στον τόνο που πρέπει στην αρχή κάθε ψαλμωδίας. Οφείλει να ξέρει προτού να αρχίσει να ψάλει το σωστό τόνο αφετηρίας σύμφωνα με τις φωνητικές του δυνατότητες.

· Αφού ο ιεροψάλτης προετοιμασθεί δεόντως μπορεί να κάνει το σταυρό του με σκοπό τη βοήθεια εκ των άνωθεν για την ορθή εκτέλεση της προγραμματισθείσης παρουσιάσεώς του η οποία επέρχεται από δέουσα και κοπιαστική προετοιμασία κάθε φορά που θα αποφασίσει να ανέλθει εις τι ψαλτήριον. Διαφορετικά θεωρείται το γεγονός της αντίστοιχης πράξης που ένας προπονητής κάνει το σταυρό του στον πάγκο, χωρίς να έχει προετοιμάσει δεόντως την ομάδα. Τούτο δυστυχώς καταλήγει σε αποτυχία.

· Επίσης υπάρχει μια κακή συνήθεια από τη μεριά των κληρικών να διακόπτουν τον ιεροψάλτη όταν ψάλει παπαδικά μέλη. Τούτο συμβαίνει όταν ψάλει αργά χερουβικά και τον διακόπτουν για να εξέλθουν από τη δεξιά πύλη με αποτέλεσμα να αναγκάζεται να ψάλει χύμα το «ως τον βασιλέα των όλων υποδεχόμενοι» στο χερουβικό ύμνο. Τούτο συμβαίνει κατά κόρον όταν ψάλει το αργό Άγιος ο ΘΕΟΣ..... κατά τη λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου που ψάλλεται 10 φορές το χρόνο. Σπάνια αφήνουν τον ιεροψάλτη να ολοκληρώσει όλη τη μουσική σύνθεση του ΑΓΙΟΣ ο ΘΕΟΣ....

ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

· Τα χερουβικά του Φωκαέως θεωρούνται οι καλύτερες συνθέσεις που συντέθηκαν στην βυζαντινή μουσουργική στο είδος τούτο.

· Τα εωθινά του τόμου του όρθρου του Αθανασίου Καραμάνη θεωρούνται ως κορυφαίες συνθέσεις και μπορούν να διδαχθούν άνετα σε Master Class Βυζαντινής Μουσικής.

· Τι ισοκρατήματα σε όλες τις εκδόσεις του Αθανασίου Καραμάνη θεωρούνται άκρως αξιοπρόσεκτα.

· Ο Ιωάννη Σακελλαρίδης συνέθεσε τα εξής κομμάτια που θεωρούνται πετυχημένα όπως:

-Δοξολογία (σε ήχο Τρίτο)

-Επί σοι Χαίρει (Πλάγιος του Τετάρτου)

-Χερουβικό (σε ήχο Πλάγιο του Τετάρτου)

-Τροπάριο της Κασσιανής (σε ήχο Πλάγιο του Τετάρτου)

-Φως Ιλαρόν (Β ήχος). Τούτο θεωρείται ένα ιδιαίτερη επιτυχία και επικράτησε να ψάλλεται στο 100% των περιπτώσεων κατά τη διάρκεια του εσπερινού.

Από τα ανωτέρω εγκρίνω να ψάλλεται το Φως Ιλαρόν (πάντα λόγω επικράτησης) και το τροπάριο της Κασσιανής (μερικές φορές). Τα υπόλοιπα όχι για δεοντολογικούς σκοπούς (οι καντάδες δεν έχουν χώρο εντός εκκλησίας αλλά μόνο εκτός). Για παράδειγμα, η δοξολογία του Σακελλαρίδη σε ήχο Τρίτο ψάλλεται σε όλες τις εκκλησίες της Αμερικής και όποιος τολμήσει να ψάλλει κάποια άλλη δοξολογία εκτός από αυτήν που προαναφέρεται θεωρείται ΑΣΧΕΤΟΣ δυστυχώς.

ΣΥΝΟΨΗ

Ως εκ των ανωτέρω θεωρώ ότι είναι αναγκαίο να αναβαθμισθεί ο ρόλος του ιεροψάλτη.

Πιστεύω ακράδαντα, ότι ο ιεροψάλτης δεν είναι ο τελευταίος τροχός της άμαξας όπως είθισται να είναι, και πιστεύω ότι δεν αποτελεί τον κατώτατο "κλήρο" που κακώς ισχύει μέχρι σήμερα.

Το γεγονός ότι εκτελεί-ψάλλει 3-4 ώρες συνεχόμενες (3 ώρες τις Κυριακές και 4 ώρες το βράδυ της Μεγάλης Πέμπτης) τον καθιστά ότι κατέχει πρωτεύοντα ρόλο και όχι δουλικό ρόλο δηλαδή ότι δεν είναι ο βαρκάρης που τραβάει το κουπί ενώ ο ιερέας ή ο μητροπολίτης κάθονται εντός του ιερού (πολλές φορές εσωτερικά καθήμενοι και ψάλλουν) ή στο θρόνο και τον παρακολουθούν να ψάλλει (τον ιεροψάλτη) αδιάφοροι, επειδή έτσι είναι τα πράγματα.

Για να αποκτήσει κάποιος πτυχίο ιεροψάλτη (για να μάθει να δι-αβάζει βυζαντινή παρτιτούρα) χρειάζεται 5 χρόνια ενώ ο απόφοιτος της Ιερατικής Σχολής Ριζαρείου 3 χρόνια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επειδή δεν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία επί του θέματος του άρθρου, ο συγγραφέας το άρθρο φέρει την αποκλειστική ευθύνη των γραφομένων και εκφράζει καθαρά και μόνο την προσωπική του άποψη ύστερα από 57 χρόνια υπηρετίας της βυζαντινής τέχνης και ενεργός συνθέτης ευρωπαϊκής συμφωνικής μουσικής. Με άλλα λόγια έγραψε το άρθρο μετά παρησίας.

ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Επιμέλεια **Καμίτσης Σπυρίδων**

Γ.Γ. Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής
Ιεροψάλτης - Δικηγόρος

Το Σάββατο 13 και την Κυριακή 14 Ιουνίου 2020, τελέσθηκε η Ιερά Πανηγυρίς του Καθεδρικού Ιερού Ναού Αγίων Πάντων Καλλιθέας Αττικής. Στην Ακολουθία του Μεγάλου Αρχιερατικού Εσπερινού χοροστάτησε ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Ευρίπου κ. Χρυσόστομος, ενώ, την ημέρα της Εορτής, τελέσθηκε Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, ιερουργούντος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κορωνείας κ. Παντελεήμονος.

Τους Ύμνους της Εορτής έψαλαν ο Πρωτοψάλτης του Ι. Ναού κ. Ιωάννης Μαλάμης και ο Λαμπαδάριος του Ι. Ναού κ. Νικόλαος Σίμος, τους οποίους, στην Ακολουθία του Εσπερινού, πλαισίωσαν συνάδελφοι, μεταξύ δε αυτών και οι κ.κ. Ηλίας Ρεδιάδης-Τούμπας, Σπυρίδων Καμίτσης, Ηλίας Σερασκέρης, Ζαχαρίας Κοντοφρύδης, Γεώργιος Εγγλέζος, Παναγιώτης Ρουστέμης και Διαμαντής Τριανταφυλλίδης.

*****

Σημειώνουμε, ότι, κατά την διάρκεια ισχύος των περιοριστικών μέτρων στους Ιερούς Ναούς για την αποτροπή εξάπλωσης του κορωνοϊού COVID-19, τελέσθηκαν, κλεισμένων των θυρών και

χωρίς την παρουσία πιστών, αλλά με την δέουσα ιεροπρέπεια, οι Ιερές Πανηγυρίες, μεταξύ άλλων :

1) του Καθεδρικού Ιερού Ναού Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Αθηνών (Τρίτη 24 και Τετάρτη 25 Μαρτίου 2020), όπου διακονούν, ως Πρωτοψάλτης μεν ο συνάδελφος κ. Απόστολος Παπαδόπουλος, ως Λαμπαδάριος δε ο συνάδελφος κ. Αλέξιος Κατσαρός,

2) του Μητροπολιτικού και Καθεδρικού Ιερού Ναού Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Περιστερίου Αττικής (Τρίτη 24 και Τετάρτη 25 Μαρτίου 2020), όπου διακονεί ως Πρωτοψάλτης ο συνάδελφος κ. Βασίλειος Γεωργούδης,

3) του Ιερού Ναού Αγίου Θωμά Αμπελοκήπων (Σάββατο 25 και Κυριακή 26 Απριλίου 2020), όπου διακονούν ως Πρωτοψάλτης μεν ο συνάδελφος κ. Θεόδωρος Βασιλικός, Άρχων Μουσικοδιδάσκαλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ως Λαμπαδάριος δε ο συνάδελφος κ. Πέτρος Πάτρας, και

4) του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Νέων Σεπολίων (Πέμπτη 7 και Παρασκευή 8 Μαΐου 2020), όπου διακονούν ως Πρωτοψάλτης μεν ο συνάδελφος κ. Ζαχαρίας Κοντοφρύδης, ως Λαμπαδάριος δε ο συνάδελφος κ. Νικόλαος Γαστουινιώτης.

ΠΕΝΘΗ

Επιμέλεια **Καμίτσης Σπυρίδων**

Γ.Γ. Συνδέσμου Ιεροσαλτών Περιφέρειας Αττικής
Ιεροψάλτης - Δικηγόρος

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

***

«Μακάριος ὁς ἐξελέξω καὶ προσελάβου, Κύριε ...»

Την Παρασκευή 8 Μαΐου 2020, κοιμήθη εν Κυρίῳ ο αγαπητός συνάδελφος και επί δεκαετίες μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου μας, **Εμμανουήλ Μαριδάκης**, σε ηλικία 82 ετών. Ο Σύνδεσμός μας (που, δυστυχώς, πληροφορήθηκε την εκδημία του αγαπητού συναδέλφου, πολύ αργά) εκφράζει στην σύζυγο και τους λοιπούς οικογενείς του εκλιπόντος θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια, με την ευχή ο Κύριός μας να κατατάξει την ψυχή του «*ἐν χώρᾳ ζώντων*».

Όπως πληροφορηθήκαμε, η εξόδιος ακολουθία του αιμνήστου Μανώλη τελέσθηκε στον Καθεδρικό Ιερό Ναό Αγίας Ευφημίας Νέας Χαλκηδόνος Αττικής και η ταφή πραγματοποιήθηκε στο Κοιμητήριο Δήμου Πετροπόλεως.

Ο αιμνήστος Μανώλης γεννήθηκε στην Κρήτη. Κατά την πολυετή και ευδόκιμη ιεροσαλτική διακονία του, έψαλε σε πολλούς Ιερούς Ναούς, εκ των Οποίων οφείλουμε να σημειώσουμε τον Ιερό Ναό Ευαγγελιστρίας Πειραιώς και τον Καθεδρικό Ιερό Ναό Αγίας Ευφημίας Νέας Χαλκηδόνος Αττικής, όπου υπηρέτησε ως Πρωτοψάλτης από το 1984 έως και ολίγους μήνες προ της κοιμήσεώς του. Εγκρατέστατος γνώστης της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, καλλιθέλαδος, διακρίθηκε ως μονωδός, αλλά και εξαιρετικός ισοκράτης, ενώ συνεργάστηκε με πολλούς από τους μεγάλους σύγχρονους Πρωτοψάλτες· βεβαίως, ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να

γίνει και για την κατά πάντα ιεροπρεπή, ορθή και ευκρινή ανάγνωσή του, όταν απαιτούνταν (ενθυμούμαι, ότι μας είχε πει, κατ' επανάληψη, πως ως πρότυπό του στην ανάγνωση είχε τον αιμνήστο Μητροπολίτη Πειραιώς κυρό Χρυσόστομο [Ταβλαδωράκη]).

Ο Μανώλης ήταν ένας γλυκύτατος άνθρωπος και ένας υποδειγματικός συνάδελφος, από τους πλέον αγαπητούς, ιδιαίτερα στην Αττική. Ένας από τους τελευταίους εκπροσώπους της γενιάς των «*ρομαντικών*» (ας μας επιτραπεί η έκφραση) ιεροσαλτών, που θεωρούσαν υποχρέωσή τους να βοηθούν τους συναδέλφους τους στις πανηγυρίες των Ιερών Ναών τους, σε Χορωδίες και σε λοιπές συλλογικές δράσεις. Διακρινόταν πάντοτε για την καλοσύνη και την ευγένειά του. (Προσωπικά, είχα την τιμή και την χαρά να συνεργασθώ μαζί του στο Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας [την τριετία 2008-2011, επί προεδρίας του μακαριστού Θεολόγου Ερσωτέλου] και είχα την ευκαιρία να ωφεληθώ, σε μεγάλο βαθμό, από την συχνή επικοινωνία μας).

Ο Σύνδεσμός μας δεν πρόκειται να ξεχάσει ποτέ τον καλό συνάδελφο Μανώλη Μαριδάκη και την πολύτιμη προσφορά του στον χώρο μας.

Αιωνία αυτού η μνήμη.

Σ.Σ. Δεσμειόμεθα, ότι στο επόμενο φύλλο των «ΙΕΡΩΨΑΛΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ» θα δημοσιεύσουμε πλήρες βιογραφικό του αιμνήστου Εμμανουήλ Μαριδάκη.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
ΤΣΟΥΡΑΚΗΣ

***

Την Τετάρτη 25 Μαρτίου 2020 εξεδίμησεν εν Κυρίω, σε ηλικία 88 ετών, ο γνωστός δημοσιογράφος, επιμελητής εκδόσεων και εκδότης, **Διονύσιος Τσουράκης**, πατέρας της αγαπητής κ. Αικατερίνης, συζύγου του Προέδρου του Συνδέσμου μας κ. Ρεδιάδη-Τούμπα. Ο Σύνδεσμός μας εκφράζει στην οικογένεια του εκλιπόντος θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια, ευχόμενος «*ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς τάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἔνθα οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται*».

Η εξόδιος ακολουθία του αιμνήστου Διονυσίου τελέσθηκε (σε στενότερο οικογενειακό κύκλο, λόγω των τότε ισχυόντων μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας των πολιτών, ως μέτρου για την αποτροπή εξάπλωσης του νέου κορωνοϊού) στον Ιερό Ναό Αγίων Θεοδώρων του Α' Κοιμητηρίου Δήμου Αθηναίων, την Παρασκευή 27 Μαρτίου 2020, και ακολούθησε ο ενταφιασμός.

Ο μακαριστός Διονύσιος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1932. Μετά την ολοκλήρωση των εγκυκλίων σπουδών του, ακολούθησε τον δημοσιογραφικό κλάδο, σπουδάζοντας, ταυτόχρονα, και πολιτικές επιστήμες. Συνεργάστηκε με τις εφημερίδες «*Το Βήμα*», «*Ακρόπολις*» και «*Νεολόγος*». Μετεκπαιδεύθηκε σε ευρύτερες δημοσιογραφικές σπουδές από ξένους καθηγητές, με φροντίδα της Ενώσεως Συντακτών Ημερησίου Τύπου, στην Αθήνα (1953). Υπήρξε ιδρυτικό μέ-

λος της Ενώσεως Ανταποκριτών Ελληνικού Τύπου του εξωτερικού και διετέλεσε, επί πενταετία, ανταποκριτής στην Ελλάδα δύο εφημερίδων του εξωτερικού. Από το 1959, ασχολήθηκε αποκλειστικά ως επιμελητής εκδόσεων και, συγκεκριμένα, επιμελήθηκε δεκάδες πολυτόμων έργων και εγκυκλοπαιδειών, όπως «*Παγκόσμια Ιστορία του Πολιτισμού*», «*Λαϊκή Αστρονομία*», «*Ο Γύρος του Κόσμου*», «*Τα αριστουργήματα της Λογοτεχνίας*», «*Ζαν Κριστόφ*» του Ρ. Ρολλάν, «*Λογοτεχνικοί Θησαυροί*», «*Τα Μυστικά της Θάλασσας*» του Ζακ-Υβ Κουστώ, «*Σύμβουλος επιτυχίας του μαθητού*», «*Εγκυκλοπαίδεια της Γυναίκας*», «*Οικογενειακός Σύμβουλος*», «*Πώς θα γίνης άριστος μαθητής*», «*Νέα Παγκόσμια Ποιητική Ανθολογία*» κ.ά., καθώς και τις σχολικές εγκυκλοπαίδειες «*Για σας, παιδιά*», «*Ο Σύμβουλος των Νέων*» κ.ά. Επίσης, εξέδωσε τις εφημερίδες «*Ο Κόσμος του Βιβλίου*» και «*Βιβλιομπορική*». Μεταξύ των έργων του, συγκαταλέγονται και τα «*Μαθήματα Δημοσιογραφίας*» (1959), Ξενοφώντος «*Απομνημονεύματα*» (1964), Ξενοφώντος «*Οικονομικός*» (1964), «*Βιογραφίες Συγγραφέων*» (1977) κ.ά. Το 1978 ίδρυσε το «*Κέντρο Μορφωτικού Βιβλίου*», ενώ χρημάτισε (1991-1993) Πρόεδρος του Οργανισμού Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.).

Αιωνία αυτού η μνήμη.

ΒΕΝΕΤΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
ΤΖΕΛΑ

***

Το Σάββατο 30 Μαΐου 2020, «*έξεμέτρησε τὸ ζῆν*», σε ηλικία 79 ετών, η **Βενετία Τζελά**, χήρα του αιμνήστου Διδασκάλου και Λαμπαδαρίου του Καθηδρικού Ιερού Ναού Αθηνών, επί τέσσερις σχεδόν δεκαετίες, Ευαγγέλου Τζελά. Ο Σύνδεσμός μας εκφράζει προς τους υιούς της αιμνήστου, Παύλο και Μιχαήλ, την αδελφή της, Ειρήνη, και τους λοιπούς οικογενείς της θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια, με την ευχή όπως ο Κύριός μας την αναπαύσει «*ἐν σκηναῖς δικαίων*».

Η εξόδιος ακολουθία τελέσθηκε στον Ιερό Ναό Τιμίου Προδρόμου Κοιμητηρίου Σχιστού, την Τρίτη 2 Ιουνίου 2020 και ώρα 11.30' π.μ., και ακολούθησε η ταφή. Τους ὕμνους της Ιεράς Ακολουθίας έψαλαν οι εκπρόσωποι του Συνδέσμου μας, ο Γενικός Γραμματέας κ. Σπυρίδων Καμπίτσης (ο οποίος και εκφώνησε επικήδειο λόγο

στην σορό της εκλιπούσας, τον οποίο βλ. αμέσως κατωτέρω) και ο συνάδελφος κ. Ανδρέας Χρόνης.

Αιωνία αυτής η μνήμη.

Ακολουθεί ο επικήδειος λόγος, που εκφώνησε στην σορό της αιμνήστου Βενετίας Τζελά, ο Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου μας κ. Σπυρίδων Ι. Καμπίτσης :

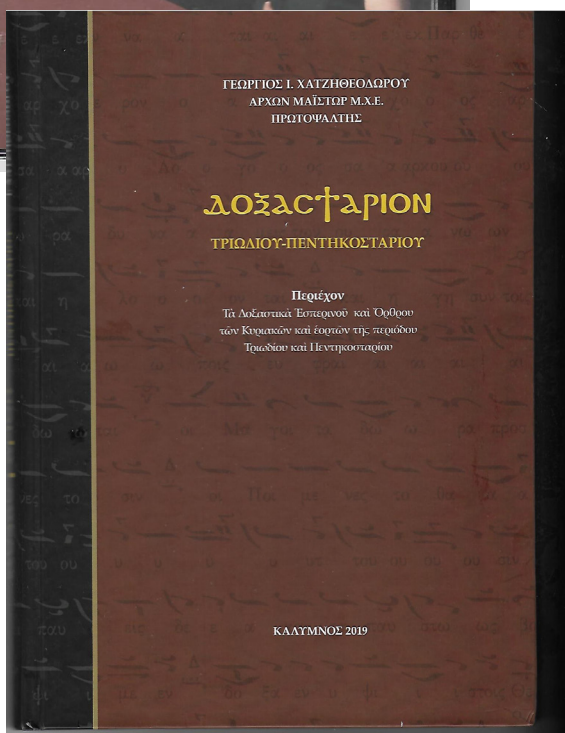
«*Η ψυχή αὐτῆς ἐν ἀγαθοῖς ἀύλισθήσεται*».

Με ιδιαίτερη συγκίνηση, ο Σύνδεσμος Ιεροψαλτών Περιφέρειας Αττικής Ρωμανός ο Μελωδός και Ιωάννης ο Δαμασκηνός αποχαιρετά σήμερα, αξιοχρέως, την σεβαστή και αγαπητή Βενετία Τζελά, σύζυγο του αιμνήστου Δασκάλου και συναδέλφου μας, εμβληματικού Λαμπαδαρίου του Καθηδρικού Ιερού Ναού Αθηνών (επί 38 συναπτά έτη), Ευαγγέλου Τζελά, διατελέσαντος και επί σειρά ετών Αντιπροέδρου του Συνδέσμου μας.

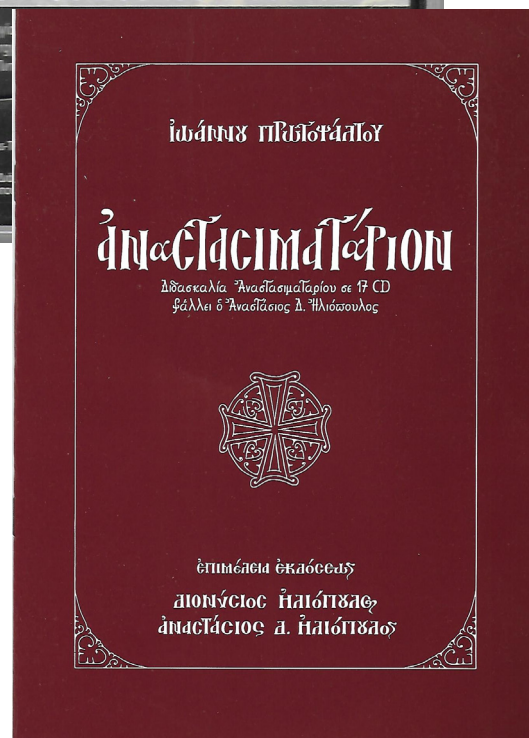
Η ήδη αφ' ημών μεταστάσα Βενετία υπήρξε εν ζωή υπόδειγμα συζύγου και πρότυπο μητέρας και στάθηκε με ανεξάντλητη αγάπη και αφοσίωση δίπλα στον σύζυγό της, τον αείμνηστο Διδάσκαλο Ευάγγελο, μέχρι και την τελευταία του, τον Μάρτιο του 1992, έχοντας δημιουργήσει μαζί του μία λαμπρή οικογένεια και προσφέρει δύο άξια τέκνα, τον Παύλο και τον Μιχαήλ, στην κοινωνία μας.

Ως Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου Ιεροψαλτών Περιφέρειας Αττικής Ρωμανός ο Μελωδός αποτείνω καθηκόντως τον ύστατο φόρο τιμής στην αείμνηστη Βενετία, εκφράζοντας τα προσωπικά και θερμά συλλυπητήριά μου προς τους υιούς της και τους λοιπούς οικογενείς της, όπως και τα θερμά και ειλικρινή συλλυπητήρια του αξιοτίμου Προέδρου μας κ. Ηλία Ρεδιάδη-Τούμπα, τον οποίον και εκπροσωπώ, όπως και των λοιπών μελών του Συνδέσμου μας. Ευχόμεθα δε, όπως «*ζωῆς ὁ κυριεύων καὶ τοῦ θανάτου*» Κύριος ημών Ιησούς Χριστός αναπαύσει την ψυχήν αυτής «*ἐν χώρα ζώντων*».

Αιωνία αυτής η μνήμη».

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Βασίλης Δευτεραίος Τυπογραφείο

- Κάρτες
- Φάκελα
- Επιστολόχαρτα
- Μπλόκ σημειώσεων
- Μπλοκ αυτογραφικά
- Κατάλογοι - Menu
- Banner - Αφίσες
- Επαγγελματικά έντυπα

210 32 49 902 - 6946428373
deftereos.v@gmail.com

Δημήτρης Θεοδωρόπουλος

Μάρνη 25, Αθήνα - 210 52 34 559
theogi@otenet.gr

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΩΔΕΙΟΥ ΦΟΡΜΙΓΕ"

ΕΑΙΤΗΣ

Εκδόσεις
Ημερολόγια
Εικόνες